

D ů v o d y:

Jde o žalobu opoziční ve smyslu § 35 ř. ex. Dle třetího odstavce tohoto paragrafu m u s í v š e c h n y námitky, které dlužník v čase vznesení žaloby mohl přednésti, zároveň ke platnosti býti přivedeny, jinak jsou v y l o u č e n y. Toto ustanovení jest zcela jasné a přesné a nedopouští výjimky. V žalobě vznesena proti nároku, pro který exekuce byla povolena, jediná námitka, že smír ze dne 13. června 1919 byl zrušen ú m l u v o u žalobce se ředitelem žalovaného pivovaru, kterouž bylo žalobci výslovně přiznáno, že on a jeho manželka budou v hostinských místnostech ponecháni i na dále po dobu právoplatně uzavřené smlouvy pachtovní, jestliže vezme žalobce zpět žalobu u okresního soudu pro 318 K a že žalobce vyhověl této podmínce, čímž smír byl zrušen a nemůže býti více titulem exekucním. Jen touto námitkou směly tedy nižší soudy se zabývati, veškeré další námitky byly podle eventuální zásady § 35 ex. ř. vyloučeny, a nižší soudy pochybily pustivše se do rozboru námitek jiných, žalujícími později vznesených. To platí také o námitce soudem odvolacím na přetřes vzaté a za důvodnou uznané, že smír ze dne 13. června 1919 pozbyl platnosti a účinnosti podle § 575 odstavec třetí c. ř. s. I kdyby tu byly podmínky tohoto ustanovení zákona, nebylo by přípustno míti zření k námitce z něho odvozované, když žalující nevznesli ji v žalobě. Ani z moci úřední nelze k dotčenému ustanovení přihlížeti, ježto ustanovení to jest pouhým doplňkem § 569 c. ř. s. a důsledkem plynoucím z jeho předpisů, že nájemní nebo pachtovní smlouvy vypršením času bez výpovědi zanikající pokládají se za mlčky obnovené, když ve čtrnácti dnech po vypršení nájemní nebo pachtovní doby ani pronajímatel nebo propachtovatel nevznesou žalobu o vrácení, ani nájemce nebo pachtýř žalobu o zpět vzetí předmětu najatého nebo pachtovaného. V ý h o d y takového mlčky se stavšího prodloužení smlouvy může nájemce nebo pachtýř zajisté kdykoliv se vzdáti a nelze důvodně předpokládati, že by se měl zjednatí průchod ustanovení třetího odstavce § 575 c. ř. s. po případě z povinnosti úřední i proti vůli nájemcově nebo pachtýřově. Žalobci mohli se poukazem na § 575 odstavec třetí c. ř. s. brániti jak rekursem proti povolení exekuce tak i příslušnou námitkou v žalobě podle § 35 ex. ř. vznesenou. Neučinili ani toho ani onoho. Soud stolice prvé však zjistil, že úmysl smluvních stran dne 2. září 1919 výslovně nesl se k tomu, aby pouze vymáhání smíru ze dne 13. června 1919 (poskytnutím lhůty k vyklizení do termínu listopadového) bylo odloženo, aniž smír sám byl dotčen. Tomuto zjištění nebylo v odvolání ani odporováno, — z něho však plyne, že jediná námitka v žalobě proti nároku vznesená jest neoprávněna, jak bezvadně vyloženo bylo soudem procesním. Když tomu tak jest, dlužno žalobu podle § 35 ex. ř. podanou pokládati za neodůvodněnou.

Čís. 549.

Poukázal-li dlužník po 6. únoru 1919 clearingovým řízením dlužný peníz na věřitelův účet u Vídeňské poštovní spořitelny, není věřitel povinen, uznati poukaz za placení, byť i na dřívějších dopisech věřitele bylo předtíženo číslo jeho účtu a dlužník měl v ruce složenky na účet věřitele u řečené spořitelny.

(Rozh. ze dne 15. června 1920., R II 118/20.)

Žalobce — tuzemec — sprostředkoval dne 5. února 1919 tuzemské žalované firmě prodej zboží za předem umluvenou provisi. Žalovaná firma poukázala žalobci smluvenou provisi dne 20. února 1919 u Vídeňské poštovní spořitelny, u níž obě strany měly své účty. Žalobce plnění neuznal a domáhal se zaplacení v korunách československých. *Procesní soud první stoli ce* žalobu zamítl. *Důvody*: V tomto případě jedná se jen o to, zda poukázáním zažalovaného peníze žalovanou firmou žalobci prostřednictvím poštovní spořitelny ve Vídni dne 20. února 1919 a připsáním tohoto peníze touto spořitelnou dne 25. února 1919 na konto žalobcově, které on u uvedené spořitelny skutečně měl, k jeho dobru, nastalo právoplatné a úplné zaplacení tohoto peníze, či je-li žalovaná firma povinna, jak to žalobce svou žalobou žádá, peníz ten zaplatiti mu v okolovaných peněžích československých a v Brně jako v místě placení. Dle ustanovení § 1424 obč. zák. má býti dluh zaplacen věřiteli nebo tomu, kdo je zmocněn, aby plnění pro něho přijal. Jak shora uvedeno, měl žalobce konto u poštovní spořitelny ve Vídni, byl tedy v clearingovém spojení s touto spořitelnou a v tomto clearingovém spojení, jak nebylo popřeno, byla s touž spořitelnou též žalovaná firma. Následkem toho jest již poštovní úřad, piaty pro poštovní spořitelnu Vídeňskou přijímající, zmocněncem osob, majících u ní svá konta, a zaplacení u poštovního úřadu jest již perfektním právoplatným placením pro tyto osoby, v našem případě složením zažalovaného peníze u dotyčného poštovního úřadu na složní lístek žalobcův, a jest zcela nerozhodno, byl-li o tom žalobce spořitelncu zpraven, čili nic, tím méně je rozhodno, byl-li o tom zpraven hned, jak se to stalo, či později, ježto toto uvědomění pro skutečnost zaplacení jest bez jakéhokoli významu. Ostatně bylo by nerozhodno, poslal-li žalobce žalované firmě složní lístek poštovní spořitelny, čili nic, toho nebylo vůbec ani třeba vzhledem k tomu, že žalovaná byla sama v témž spojení s poštovní spořitelnou vídeňskou jako žalobce, a složního listu žalobcova nepotřebovala, ježto peníze žalobci mohla jen poukázati a byl by se poukázaný obnos z jejího konta na konto žalobcovo jen přepsal, a toto přepsání bylo by také skutečným zaplacením toho obnosu. Je pravdou, že v tu dobu, kdy žalovaná zažalovaný obnos u vídeňské poštovní spořitelny poukázala, byl též žalobce majitelem kcнта u poštovní spořitelny v Praze, okolnost ta však nemá zde významu, ježto, nehledě ani k tomu, že žalobce ani neprokázal, že to žalované firmě sdělil nebo že by jí to bylo známo v době placení, na svých dopisech ze dne 2. března, 7. března a 16. března 1919, žalované zaslaných, měl jen konto poštovní spořitelny vídeňské uvedeno, aspoň ve slovech »Postsparkassa Konto 29.408« jiné poštovní spořitelny než vídeňskou nelze spatřovati vzhledem k tomu, že tiskopisy ty celým svým vzezřením jsou staré, předpřevratové, pocházející tedy z doby, kdy v Praze poštovní spořitelny ještě ani nebylo, a již uváděním toho konta na svých dopisech žalobce vlastně sám žalované tak sděloval, že může prostřednictvím této spořitelny platiti, a ostatně, ač tu dobu se již platilo prostřednictvím poštovní spořitelny v Praze, platiti prostřednictvím poštovní spořitelny ve Vídni nijak zakázáno nebylo. Tím také jest už řečeno a je to i všeobecně známo, že v době složení zažalovaného peníze žalovanou firmou pro žalobce na složní lístek u po-

štovního úřadu, v únoru 1919, bylo možno platiti ještě nekolikovanými bankovkami bývalého rakousko-uherského mocnářství, vlastně rakousko-uherské banky, ježto v tu dobu na území československé republiky jiných peněz nebylo, a jde to na jevo i ze zákona ze dne 25. února 1919 čís. 84 sb. z. a n. a z nařízení min. financí a spravedlnosti ze dne 25. února 1919 čís. 86 sb. z. a n., kterými teprve bylo nařízeno okolkování bankovek na území československé republiky v době od 1.—9. března 1919, od kteréž doby teprve datuje se rozdíl mezi valutou československou a rakouskou, kteréhož rozdílu dříve a tedy ani v době poukázání zažalovaného peníze žalovanou žalobci u poštovní spořitelny ve Vídni nebylo. Z toho všeho plyne, že placení, správně poukázání zažalovaného peníze žalovancu firmou žalobci poštovní spořitelnou ve Vídni dne 20. února 1919 v nekolikovaných ještě bankovkách bylo řádným a právoplatným placením toho peníze a tedy plným zaplacením jeho. O d v o l a c í s o u d zrušil rozsudek prvního soudu, a vrátil mu věc by — vyčkav pravomoci — ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Pohledávka žalobcova vznikla dne 5. února 1919 v tuzemsku a jest dle všeobecných předpisů § 905 obč. zák. a čl. 324 obč. zák. v tuzemsku splatna. Pokud jde o otázku, zda vklad složený pro žalobce na jeho účtu u Vídeňské poštovní spořitelny, byl platným splacením dluhu, nelze souhlasiti s názorem prvního soudu v jeho všeobecnosti a bezvýhradnosti. Pouhá skutečnost, že někdo má u poštovní spořitelny šekový účet, nezmocňuje úřad tento ku přijetí platu a neopravňuje ještě dlužníka, by vkladem na tento účet se shostil své platební povinnosti. Nestačí k takovému zmocnění ani označení čísla tohoto účtu na obchodních papírech, nýbrž majitel konta musí v důsledku ustanovení § 1413 obč. zák. nějakým zvláštním způsobem dáti na jevo, že si přeje, by u poštovní spořitelny na jeho účet bylo placeno a že takto úřad ten zmocňuje ku přijetí platu. Padá to v tomto případě tím více na váhu, že jest zajištěno, že žalobce od 4. prosince 1918 byl vedle svého šekového spojení se spořitelnou poštovní ve Vídni také majitelem šekového účtu u Pražské poštovní spořitelny pod tímtež číslem jako u poštovní spořitelny Vídeňské, že tedy označení na obchodních papírech žalobcových »Postsparkassa Konto« mohlo značit žalobcův účet jak u Vídeňské tak u Pražské poštovní spořitelny. Je tedy mylné, co uvádí první soud v rozsudku, že toto označení na obchodních papírech žalobcových mohlo značiti jen poštovní spořitelnu Vídeňskou a že žalobce, opomenul-li žalovaného uvědomiti o svém novém kontě pražském a n e z á k a z a l - l i výslovně placení u poštovní spořitelny Vídeňské, již prostým uvedením shora zmíněných slov na svých obchodních papírech zmocnil poštovní spořitelnu ve Vídni ku přijetí vkladu nebo že dal aspoň na jevo souhlas, že u této spořitelny se mu může platiti. Naprosto však nemohlo stačit pouhé takové označení na obchodních papírech od února 1919, kdy již Vídeňská poštovní spořitelna byla mimo území našeho státu a žalobci vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919 čís. 57 sb. z. a n. nemohlo býti lhostejným, bude-li mu požadavek v tuzemsku splatný placen v cizině. Vyžaduje tedy předpis § 1413 obč. zák. nějaký určitý projev žalobce, že si přeje, nebo aspoň, že souhlasí s takovým placením. To se obyčejně dělo zasláním složenky dotyčné poštovní spořitelny. V tomto případě skutečně žalovaný použil takové složenky Vídeňské poštovní spořitelny, nebylo však naprosto vysvětleno, jakým způsobem tato složenka se dostala

do jeho rukou, byla-li mu zaslána žalobcem ku zaplacení pr á v ě z a ž a l o v a n é p o h l e d á v k y a kdy, zejména stalo-li se to před 6. únorem 1919, či později a v prvním případě, zdali žalobce daného poukazu snad později neodvolal, konečně, u které poštovní pokladny žalovaný peníze složil. Tyto okolnosti, kteréž se scudu druhé stolice zdají býti rozhodnými, nebyly v řízení v první stolici ani na přetřes vzaty, trpí tedy řízení vadou Šu 469 čís. 3 c. ř. s.

Nejvyšší soud vyhověv rekursům obou stran, usnesení odvolacího soudu zrušil a nařídil mu, by nehledě ku použitému zrušovacímu důvodu o odvolání dále po zákonu jednal.

D ů v o d y :

Právem vytýkají obě strany odvolacímu soudu, že nařídil, by jednání v prvé stolici rozšířeno bylo na skutkové okolnosti, jež žádnou ze stran tvrzeny nebyly. Odvolací soud dal se při tom ovládati zásadou vyhledávací, jež však civilnímu řízení spornému jest cizí a dokonce ani v zahaleném rouše neobjevuje se ve sporech, v nichž strany jsou zastoupeny advokáty. Než, nehledíc k tomu, jsou okolnosti, jež odvolací soud přeje si míti objasněny, pro posouzení rozepře zcela lhostejny. Dle složenky, připojené k dopisu, byl žalovaným na žalobcovu konto učiněn u Vídeňské poštovní spořitelny dne 25. února 1919 vklad 3083 K 89 h. Dle poštovního razítka, vytištěného na složenke, učiněn vklad v řízení šekovém, t. j. žalovaný uskutečnil, jak připouští to bod III. a 5 ustanovení o úřadování Vídeňské poštovní spořitelny, šekem placení na žalobcovu složenku. To děje se v ten způsob, že majitel šekového účtu, v tomto případě žalovaný, vydá šek na peníz, udaný ve složenke, opatří ho záznamem »Ku splacení obnosu na připojenou složenku« a zadá ho i se složenkou u pokladny poštovní spořitelny nebo ho tam zašle. Poštovní spořitelna peníz, na který šek zní, odepíše z vydavatelova účtu a připíše ho k dobru na účtě, na který zní složenka (Bod IV. f). Právnicky vzato postoupil tudíž žalovaný ze svého účtu Vídeňské poštovní spořitelny část, rovnající se poukázanému penízi, žalobci na úhradu jeho nyní zažalované pohledávky. Tento postup žalobce plným právem odmítá a právem brání se proti stanovisku žalovaného, jenž v řečeném postupu chce spatřovati zaplacení zažalované pohledávky. Postup stal se po dni 6. února 1919 a byl tudíž dle nařízení z téhož dne čís. 57 sb. z. a n. neplatným. Upozorňovati žalovaného na neplatnost postupu nebyl žalobce povinen, poněvadž zákaz řečeného nařízení měl žalovanému býti znám. Jest proto lhostejno, že žalobce na dopis žalovaného ze dne 20. února 1919 odpověděl teprve dne 2. března 1919. Rovněž jest lhostejno, že na žalobcových dopisech bylo vyznačeno číslo žalobcovu účtu u Vídeňské poštovní spořitelny a že žalovaný měl v rukcu složenku, znějící na tento účet. Neboť dnem 6. února 1919 bylo zakázáno, by šekovým (clearingovým) řízením účty u Vídeňské poštovní spořitelny byly převáděny do území republiky československé. Tím zrušena byla oprávnění, jež žalovaný přede dnem 6. února 1919 mohl snad vyvozovati ze shora naznačených skutečností. Postup žalovaného jest arcí lehko pochopitelným. On měl účet u Vídeňské poštovní spořitelny, o němž věděl, že do tuzemska není převoditelný a že také jeho splacení jest nejen nejisté, nýbrž i se značnými svízelemi spojené. On měl s druhé

strany v ruce dopisy žalobce s označením čísla žalobcovu účtu u Vídeňské poštovní spořitelny, ba dokonce i složenku na tento účet. I stálo to za pokus, dopřáti účet u Vídeňské poštovní spořitelny žalobcovu účtu u téže spořitelny.

Čís. 550.

Rozsudky, jež před rozdělením Těšínska vyneseny byly Polskými soudy na území, podrobeném tehda moci Polského státu, jsou cizozemskými exekučními tituly.

(Rozh. ze dne 15. června 1920, R II 120/20.)

O k r e s n í s o u d v Bílovci nařídil výkon exekuce, povolené usnesením okresního soudu ve Frýštátě ze dne 16. března 1920. R e k u r s n í s o u d nevyhověl stížnosti dlužníkově. D ů v o d y: Stěžovatel tvrdí, že tu jde o cizozemský titul, pročez prý výkon má být nařízen sborovým soudem první stolice. Ve východním Slezsku nejsou ještě stanoveny hranice mezi státem Československým a Polským a ježto Československo pokládá území východního Slezska za své, není důvodu, by bylo u výkonu právní pomoci pokládáno za cizinu.

N e j v y š š í s o u d odepřel výkon exekuce.

D ů v o d y:

Dovolacímu rekursu nelze upřítí oprávněnosti. Nejvyšší soud souhlasí ovšem s názorem obou předchozích stolic, že celé území východního Slezska v jeho historických hranicích dlužno při obecně známém státoprávním stanovisku československé vlády, jež pro tuzemské soudy jest a musí být směřodátným, považovati za součást československého státu, třebaže cizí vláda osobovala si nárok na část onoho území a třebaže československé vládě bylo dočasně znemožněno, by na části řečeného území vykonávala práva státní výsosti. Tím však není ještě rozřešena otázka, o kterou se zde jedná. Mimochrádnost poměru jeví se nejen v tom, že cizí vláda činí svými nároky spornou část tuzemského státního území, nýbrž, a to hlavně, v tom, že cizí vládě se podařilo, dostati část tuzemského státního území pod svou správu, a že v této části vykonává dočasně práva státní svrchovanosti, nanejšk pak právomoc soudní. Důsledkem této mimochrádnosti jest pak, že na tuzemském státním území vznikají exekuční tituly, pocházející od soudů, kteří vykonávají soudní pravomoc jakožto soudové cizí moci státní a jež proto nelze považovati za soudy tuzemské. Na takovéto mimochrádné poměry arciž v exekučním řádě pamatováno nebylo, a dle přirozené povahy věci pamatováno býti nemohlo. Exekuční řád v § 79 a násl. vychází ze samozřejmého předpokladu, že na tuzemském státním území vykonávají soudní právomoc soudové tuzemští a označuje proto exekuční tituly, zřízené v obvodu působnosti exekučního řádu, tedy (čl. XX. uv. zák. k ex. ř.) v tuzemsku, za tuzemské exekuční tituly, exekuční tituly, zřízené mimo státní území, za cizozemské exekuční tituly. Nicméně nutno při rozhraničení tuzemských a cizozemských exekučních titulů trvati na tom, by tuzemské exekuční tituly nejen po-